

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Драгомирецької Ольги Олександрівни
«Формування комунікативної компетентності студентів-іноземців у технічних
університетах»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки

Зростаючий попит на фахівців технічної галузі, котрі здатні до здійснення інновацій, втілення творчих рішень, ефективної співпраці визначає актуальність дослідження О. О. Драгомирецької. Підкреслимо, що важливим є й залучення іноземних студентів до вищої технічної освіти в Україні, що сприяє її більшій інтернаціоналізації, демократизації, встановленню партнерства між технічними університетами, посиленню академічної мобільності студентів, створенню умов для їхньої самореалізації, про що наголошується в державних документах, насамперед у Законі України «Про вищу освіту».

Окрім цього, від сучасного фахівця технічного профілю, особливо від будівельників та архітекторів вимагається тісна комунікативна взаємодія в колективі, взаємна підтримка, обмін ідеями з метою якнайповнішого вирішення поставлених проблем. Отож формування комунікативної компетентності є одним з ключових завдань професійної підготовки майбутніх фахівців у технічних університетах.

Наукова значущість дисертації підсилюється й тим, що вона спрямована на розв'язання новопосталих протиріч, як-от між необхідністю формування комунікативної компетентності, що сприяє високій конкурентоспроможності випускників закладів вищої технічної освіти на світовому ринку праці, та недостатнім рівнем розробки теоретичного підґрунтя вирішення зазначеної проблеми й створення методів, котрі забезпечують оптимальність оволодіння окресленою компетентністю.

Проведене дослідження відповідає актуальним потребам практики, спирається на сучасний теоретичний доробок, отож є своєчасним та

перспективним. Дисертацію виконано відповідно до науково-дослідної роботи кафедри загальної педагогіки та спеціальної освіти «Теоретико-методичні засади формування професійної ідентичності майбутніх фахівців дошкільної, початкової та спеціальної освіти» (держреєстраційний номер – 0119U101082).

Авторкою чітко сформовано науковий апарат дослідження; мета, завдання, предмет, об'єкт є взаємопов'язаними; обрані теоретичні й емпіричні методи забезпечують досягнення висунутих завдань, котрі, як переконує аналіз дисертації, успішно вирішено. Наукові положення та висновки є обґрунтованими й достовірними.

Безперечна наукова новизна полягає в теоретичній аргументації та впровадженні педагогічних умов формування комунікативної компетентності студентів-іноземців у технічних університетах (забезпечення спеціальної адаптації студентів-іноземців до особливостей освітнього процесу та соціального життя, що відображаються в комунікації; залучення здобувачів вищої освіти до використання сучасних технологій вебтелебачення з метою динамічного формування компонентів комунікативної компетентності; створення творчого освітнього середовища з впровадженням ігрової інтерактивної діяльності професійного спрямування задля активізації пізнавальних мотивів з оволодіння комунікативною компетентністю, актуалізації мовних знань, мовленнєвих умінь, а також професійно значущих знань), розробці моделі формування цієї компетентності іноземних студентів та її реалізації у закладах вищої технічної освіти.

Практична цінність дисертації вбачається нами в тому, що апробовані педагогічні умови можуть бути використані викладачами у ході фахової підготовки майбутніх фахівців. До того ж теоретичні положення та практичні напрацювання, викладені в дисертації, наукові та методичні матеріали можуть бути впроваджені з метою оновлення змісту обов'язкових освітніх компонентів «Ділова українська мова», «Англійська мова за професійним спрямуванням».

Логічно послідовною є структура роботи, яка чітко репрезентує теоретичний аналіз наукових праць та результати проведеного емпіричного

дослідження. Ґрунтовно розкрито підходи вітчизняних та зарубіжних дослідників до сутності та структури понять «компетентність», «комунікативна компетентність», «іншомовна комунікативна компетентність», на основі чого О. О. Драгомирецька дійшла слушного висновку про те, що комунікативну компетентність студентів-іноземців у технічних університетах є доцільним розглядати як здатність до мовленнєвої діяльності на основі мовних та фахових знань, інтересу та пізнавальних цінностей, що дозволяє майбутнім бакалаврам спілкуватися у професійному середовищі, взаємодіяти з іншими фахівцями, урахувуючи культуру співрозмовників, аналізувати, синтезувати та опрацьовувати інформацію, презентувати її у вигляді власного готового продукту за спеціальністю у письмовій або усній формі. Не можна не погодитися й з авторським підходом щодо структурування згаданої компетентності, отож є цілком слушним, на нашу думку, виокремлення ціннісно-мотиваційного, міжкультурного, когнітивно-процесуального, самооціночного компонентів.

Підкреслимо, що заслуговує на дослідницьку увагу процедура визначення педагогічних умов формування комунікативної компетентності студентів-іноземців, котра ґрунтується на аналізі наукових джерел (що допомогло насамперед їх сформулювати) й на емпіричному дослідженні позицій експертів стосовно оцінки їхньої дидактичної потужності у забезпеченні ефективності оволодіння вказаною компетентністю. До того ж чітко, на нашу думку, представлено й обґрунтовано модель формування комунікативної компетентності у студентів-іноземців, яка складалася з цілетворчого, методологічно-орієнтаційного, компонентно-структурного, функціонально-організаційного, діагностувального, результативного блоків. Кожний з блоків повно представляє необхідні та достатні вихідні положення, концепти, методи тощо для формування комунікативної компетентності іноземних студентів.

Варто звернути увагу на те, що важливим практичним результатом дисертації є розроблений та реалізований організаційно-методичний інструментарій, що доречно й повно втілює кожен з визначених педагогічних

умов, серед яких завдання із самостійної роботи та навчально-дослідницької діяльності, аналіз відеозаписів в ютуб, коментування їхнього змісту й критична оцінка; конкурс анотацій до відеозаписів; самостійна підготовка влогів; участь у квестах, проведення професійно-рольових ігор, організація розмовних клубів тощо. Проведене експериментальне дослідження підтвердило ефективність упровадження розроблених авторкою педагогічних умов.

До того ж матеріал у цілому є аргументованим, він характеризується переконливістю, доказовістю та складає перспективну лінію дослідження проблем професійної підготовки майбутніх фахівців технічної галузі. Такою, що не викликає зауважень, є й повнота презентації результатів дослідження у наукових працях; так, опубліковано 18 праць (з яких 4 – у співавторстві), з них 1 стаття у науковому виданні, що індексується в міжнародній наукометричній базі даних Web of Science, 5 статей – у провідних наукових фахових виданнях, 2 – навчальні посібники. Окрім цього 10 наукових публікацій засвідчують апробацію матеріалів дисертації. Зміст дисертації й публікацій відповідає спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки.

Поряд із позитивною характеристикою роботи має сенс висловити окремі зауваження й побажання:

1. На нашу думку, робота значно виграла б, якби О. О. Драгомирецька розкрила більш повно на сторінках дисертації досвід університетів зарубіжжя з впровадження інтерактивних технологій формування комунікативної компетентності здобувачів вищої технічної освіти.

2. Має сенс репрезентувати ґрунтовніше результати проведеного емпіричного дослідження, акцентувавши саме на якісному аналізі отриманих даних.

3. У роботі зустрічаються поодинокі граматичні, стилістичні огріхи.

Утім висловлені зауваження й побажання не знижують теоретичної та практичної важливості дослідження. Дисертація є завершеною працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують важливу наукову задачу формування комунікативної компетентності іноземних студентів у системі вищої технічної освіти України.

Порушень академічної доброчесності у дисертації О. О. Драгомирецької не виявлено.

Висновки. Дисертаційна робота на тему «Формування комунікативної компетентності студентів-іноземців у технічних університетах» є завершеним самостійним науковим дослідженням на правах рукопису, яке виконано здобувачем особисто за актуальною і значущою темою з використанням методів, адекватних і відповідних меті дослідженню, має науково-теоретичну та практичну цінність, відповідає спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки, вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), її оформлення – вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12.07.2019 р.), а її авторка – Драгомирецька Ольга Олександрівна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

доктор педагогічних наук,
професор кафедри дошкільної та початкової освіти
Ізмаїльського державного
гуманітарного університету

Олена Біла

Підпис доктора педагогічних наук, професора кафедри дошкільної та початкової освіти Ізмаїльського державного гуманітарного університету Білої О.О. засвідчую:

Начальник відділу кадрів

Г.М. Омельченко